

Co-funded by
the European Union

Stories4All
Digital Storytelling For Inclusion

Αναφορά για τα Εκπαιδευτικά Συστήματα σε Τέσσερις Χώρες: Τσεχία, Γερμανία, Ελλάδα και Πολωνία, με Έμφαση στην Ενσωμάτωση Τέχνης και STEM

Εισαγωγή

Τα εκπαιδευτικά συστήματα διαφέρουν σημαντικά από χώρα σε χώρα, όσον αφορά τη δομή των προγραμμάτων σπουδών, την έμφαση σε συγκεκριμένα αντικείμενα και την ενσωμάτωση σύγχρονων διδακτικών μεθοδολογιών, όπως η ψηφιακή αφήγηση ή η εκπαίδευση STEM (Επιστήμη, Τεχνολογία, Μηχανική, Μαθηματικά). Αυτή η αναφορά παρέχει μια σε βάθος ανάλυση των συστημάτων εκπαίδευσης της προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε τέσσερις χώρες: Γερμανία, Ελλάδα, Πολωνία και Τσεχία. Στόχος είναι η ανάλυση του τρόπου με τον οποίο αυτές οι χώρες προσεγγίζουν την τέχνη, τον πολιτισμό, την ένταξη και την ενσωμάτωση της τεχνολογίας, με ιδιαίτερη έμφαση στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ εξετάζεται και η παρουσία (ή απουσία) του STEM και της ψηφιακής αφήγησης στα προγράμματα σπουδών τους.

Η αναφορά οργανώνεται σε τρία επίπεδα εκπαίδευσης (προσχολική/ πρωτοβάθμια/ δευτεροβάθμια) στις τέσσερις χώρες. Παρέχεται επίσης μια σύνοψη και ένα συμπέρασμα, μαζί με κάποιες προτάσεις για μελλοντικές εκπαιδευτικές πρακτικές.

Προσχολική Εκπαίδευση

Στις τέσσερις χώρες που εξετάστηκαν, η προσχολική εκπαίδευση παραμένει διακριτή από το επίσημο σχολικό σύστημα. Αποτελεί το μοναδικό επίπεδο εκπαίδευσης που δεν εντάσσεται πλήρως στα εθνικά εκπαιδευτικά πλαίσια, λειτουργώντας συχνά ανεξάρτητα από την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Συνήθως, η προσχολική εκπαίδευση δεν διαθέτει καθορισμένο πρόγραμμα σπουδών ή πλαίσιο και συχνά στερείται σαφών μηχανισμών λογοδοσίας, σε αντίθεση με τα ανώτερα εκπαιδευτικά επίπεδα. Για παράδειγμα, στη Γερμανία, η προσχολική εκπαίδευση υπάγεται στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας για νέους και όχι στο Υπουργείο Παιδείας, υποδηλώνοντας μια διαφορετική προσέγγιση στην εκπαίδευση κατά τα πρώτα χρόνια.

Η παροχή προσχολικής εκπαίδευσης για παιδιά κάτω των τριών ετών είναι ιδιαίτερα ποικιλόμορφη. Αυτά τα συστήματα χαρακτηρίζονται από την απουσία δομημένων

προγραμμάτων σπουδών, κεντρικών προγραμμάτων ή προτεινόμενων διδακτικών μεθοδολογιών. Αυτή η ποικιλομορφία είναι ιδιαίτερα εμφανής στην Πολωνία και την Τσεχία, όπου η προσχολική εκπαίδευση λειτουργεί χωρίς εθνικό πλαίσιο, αφήνοντας σημαντική αυτονομία στις μεμονωμένες δομές. Η ηλικιακή ομάδα των παιδιών που παρακολουθούν προσχολικά προγράμματα διαφέρει επίσης σημαντικά μεταξύ των χωρών. Στην Τσεχία, παιδιά από 6 μηνών έως 5 ετών εγγράφονται σε προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης, ενώ στη Γερμανία και την Πολωνία, το ηλικιακό φάσμα είναι από τη γέννηση έως τα 6 έτη. Στην Ελλάδα, η προσχολική εκπαίδευση ξεκινά από τη γέννηση και εκτείνεται έως την ηλικία των 4 ετών.

Ανάμεσα σε αυτές τις χώρες, η Γερμανία έχει καταβάλει προσπάθειες ενσωμάτωσης αρχών εκπαιδευτικής πολιτικής στην Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα (ECEC) μέσω του "Κοινού Πλαισίου των Ομόσπονδων Κρατιδίων για την Πρώιμη Εκπαίδευση στα Κέντρα Φροντίδας Ημέρας". Αυτό το πλαίσιο παρέχει γενικές κατευθυντήριες γραμμές για την εκπαιδευτική πρακτική, διατηρώντας παράλληλα την αυτονομία των κέντρων φροντίδας στη διαμόρφωση των εκπαιδευτικών τους στόχων. Από την άλλη πλευρά, η Ελλάδα έχει αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών για παιδιά ηλικίας 4 έως 6 ετών, το οποίο ξεχωρίζει για την επίσημη ένταξή του στο εκπαιδευτικό σύστημα. Επιπλέον, η Ελλάδα είναι μοναδική στην υποχρεωτική προσχολική εκπαίδευση για αυτήν την ηλικιακή ομάδα, υπό την αρμοδιότητα του Υπουργείου Παιδείας, αντικατοπτρίζοντας τη δομημένη της προσέγγιση στην προσχολική εκπαίδευση.

Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Στις τέσσερις χώρες που εξετάστηκαν, η πρωτοβάθμια εκπαίδευση διέπεται από τα αντίστοιχα Υπουργεία Παιδείας και είναι υποχρεωτική για όλα τα παιδιά. Η εκπαίδευση στις τέχνες αποτελεί βασικό στοιχείο των προγραμμάτων σπουδών στις χώρες αυτές, αν και ο χρόνος που διατίθεται σε αυτό το αντικείμενο διαφέρει σημαντικά. Για παράδειγμα, στην Πολωνία, οι μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης λαμβάνουν 4 ώρες την εβδομάδα εκπαίδευσης στις τέχνες, ενώ στην Τσεχία αυτός ο χρόνος αυξάνεται σε 12 ώρες την εβδομάδα.

Όσον αφορά την τεχνολογία και τις ΤΠΕ (Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας), και οι τέσσερις χώρες έχουν ενσωματώσει αυτά τα μαθήματα στα προγράμματα σπουδών τους. Ο χρόνος που διατίθεται στην επιστήμη των υπολογιστών ή τις ΤΠΕ κυμαίνεται από 1 ώρα την εβδομάδα στην Ελλάδα έως 5 ώρες την εβδομάδα στην ανώτερη πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Πολωνία. Παρά την παγκόσμια τάση προς την προώθηση της εκπαίδευσης STEM (Επιστήμη, Τεχνολογία, Μηχανική, Μαθηματικά), καμία από τις χώρες δεν αναφέρει ρητά την εκπαίδευση STEM στις περιγραφές του προγράμματος σπουδών τους. Αντίθετα, χρησιμοποιούνται πιο γενικευμένοι όροι όπως "διαθεματικά έργα" ή "διαθεματικά θέματα" (όπως φαίνεται στην Ελλάδα και τη Γερμανία) ή "ώρες κατά επιλογή" (όπως φαίνεται στην Τσεχία).

Στην Ελλάδα, τα μαθήματα ΤΠΕ προσφέρονται μέσω ενός ξεχωριστού εργαστηριακού μοντέλου, με μία ώρα την εβδομάδα αφιερωμένη σε αυτό το αντικείμενο. Σε αντίθεση, τα γερμανικά δημοτικά σχολεία δεν αφιερώνουν

συγκεκριμένες ώρες στις ΤΠΕ στο βασικό πρόγραμμα σπουδών. Αντί αυτού, η Γερμανία χρησιμοποιεί διαθεματικές ώρες για την κάλυψη των αντικειμένων MINT (μαθηματικά, πληροφορική, φυσικές επιστήμες και τεχνολογία) και εκπαίδευσης στα μέσα, δίνοντας έμφαση στη διεπιστημονική φύση αυτών των αντικειμένων.

Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση στις τέσσερις χώρες παρουσιάζει σημαντική ποικιλομορφία, παρά το γεγονός ότι όλες διέπονται από τα αντίστοιχα Υπουργεία Παιδείας ή αντίστοιχες αρχές. Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα τύπων σχολείων, όπως γενικά, τεχνικά, επαγγελματικά, δίγλωσσα και εξειδικευμένα σχολεία. Εκτός από τα παραδοσιακά ακαδημαϊκά ιδρύματα, τα καλλιτεχνικά σχολεία και τα ωδεία αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των συστημάτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε κάθε μία από αυτές τις χώρες.

Στα γενικά δευτεροβάθμια σχολεία, τα μαθήματα τεχνών και ΤΠΕ/πληροφορικής ή τεχνολογίας περιλαμβάνονται στα προγράμματα σπουδών και στις τέσσερις χώρες, αν και οι διδακτικές ώρες που διατίθενται σε κάθε αντικείμενο διαφέρουν. Για παράδειγμα, στην Πολωνία, η εκπαίδευση στις τέχνες παρέχεται για 1 ώρα την εβδομάδα, ενώ στην Τσεχία διατίθενται 4 ώρες την εβδομάδα. Η Ελλάδα, ωστόσο, δεν προσφέρει καμία αφιερωμένη ώρα για την εκπαίδευση στις τέχνες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Παρομοίως, ο χρόνος που αφιερώνεται στις ΤΠΕ ή την πληροφορική διαφέρει στις χώρες. Στην Πολωνία, οι μαθητές λαμβάνουν 1 ώρα την εβδομάδα, ενώ στην Τσεχία λαμβάνουν 4 ώρες την εβδομάδα και στην Ελλάδα 2 ώρες την εβδομάδα. Στη Γερμανία, ο αριθμός των ωρών που αφιερώνονται σε αυτά τα αντικείμενα δεν είναι εύκολα ποσοτικοποιήσιμος, καθώς τα σχολεία έχουν σημαντική αυτονομία στη διαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών τους. Ωστόσο, η Γερμανία συνεχίζει να δίνει μεγάλη έμφαση στην εκπαίδευση MINT, διατηρώντας τη δέσμευσή της σε αυτούς τους τομείς σε όλο το φάσμα της εκπαίδευσης.

Σύνοψη και Συμπεράσματα

Η αναφορά αυτή κατέγραψε τις ομοιότητες και τις διαφορές στα εκπαιδευτικά συστήματα της Γερμανίας, της Ελλάδας, της Πολωνίας και της Τσεχίας, εστιάζοντας ιδιαίτερα στην ενσωμάτωση της τέχνης, της τεχνολογίας και των διαθεματικών θεμάτων. Ενώ η προσχολική εκπαίδευση χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλομορφία και συχνά την έλλειψη κεντρικών πλαισίων, η πρωτοβάθμια και η δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρουσιάζουν πιο σαφή και δομημένα χαρακτηριστικά.